

w większości w języku angielskim. 100-lecie Jej urodzin uczcił Krakowski Oddział PTB i Sekcja Historii Botaniki PTB uroczystym posiedzeniem naukowym w dniu 13.XII.1990 r.

• 100 rocznica urodzin Bronisława Szakiana (29.VII.1890–25.III.1938), botanika urodzo-

nego w Kizlarze na Kaukazie, absolwenta Uniwersytetu Warszawskiego, nauczyciela Gimnazjów Wileńskich i tamtejszego Uniwersytetu, zasłużonego badacza roślin naczyniowych i grzybów niedoskonałych Wileńszczyzny i Grodzieńszczyzny oraz pionierskich prac poświęconych cytologii skrzypów i paproci.

• 50 rocznica śmierci Jana Włodka (31.VIII.1885–19.II.1940), ur. w Dąbrowicy k. Tarnowa, zm. w Krakowie wskutek przejść w obozie; asystenta gospodarstwa doświadczalnego Uniwersytetu

Jagiellońskiego w Mydlnikach, wykładowcy Studium Rolniczego UJ, organizatora Studium Rolnictwa Tropikalnego na UJ, inicjatora badań rolniczych w terenach górskich, członka korespondenta Akademii Nauk Czechosłowacji, człowieka oddanego ochronie przyrody tatrzańskiej.

• 100 rocznica urodzin Stefana Ziobrowskiego (6.IV.1890–26.IX.1969), ogrodnika i botanika, ur. we Lwowie, zm. w Krakowie, absolwenta i doktora Uniwersytetu Jagiellońskiego i tuż po II wojnie światowej asystenta Ogrodu Botanicznego UJ, profesora Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, wieloletniego członka Krakowskiego Oddziału PTB, prezesa Krakowskiego Towarzystwa Ogrodniczego i Redaktora czasopisma *Ogrodnictwo*.

• 100 lat temu ukazały się dwa podstawowe dla florystyki karpackiej dzieła: Bolesława Kotuli – *Rozmieszczenie roślin naczyniowych w Tatrach*, Kraków, 1889/90, ss. 512; Feliksa Berdausa – *Flora Tatr, Pienin i Beskidu Zachodniego*. Warszawa, 1890, ss. 827.

Zbigniew MIREK

SPRAWOZDANIA ZE SPOTKAŃ NAUKOWYCH SCIENTIFIC MEETING REPORTS

XIX MIĘDZYNARODOWA WYCIECZKA GEOBOTANICZNA (POLSKA, 7–26.VII.1989)

19th International Phytogeographic Excursion (IPE) (Poland, 7-26.VII.1989)

Międzynarodowe Wycieczki Geobotaniczne (International Phytogeographic Excursions) mają wieloletnią tradycję i należą do najważniejszych imprez tego typu, organizowanych dla międzynarodowej społeczności botaników. Organizatorem Wycieczek (IPE) jest stała Komisja IPE, działająca pod przewodnictwem Dyrektora Instytutu Botaniki Fundacji Rübla w Politechnice w Zürichu (obecnie prof. Elias Landolta), a współorganizatorem są instytucje botaniczne kraju, przez którego teren przebiega trasa Wycieczki. Dotychczasowe Wycieczki odbyły się kolejno:

Nr	Rok	Kraj lub region
1.	1911	Anglia, Szkocja, Irlandia
2.	1913	USA: Nowy Jork-Chicago-San Francisco-Tuscon-Nowy Jork
3.	1923	Szwajcaria: Alpy
4.	1925	Szwecja, Norwegia
5.	1928	Czechosłowacja, Polska
6.	1931	Rumunia
7.	1934	Włochy
8.	1936	Maroko, Zachodnia Algeria

Ryc. 1. Uczestnicy 19 IPE w Karniowicach. 1 – Z. Mirek, 2 – J. Kuternozińska, 3 – T. Mrozińska, 4 – J. Staszkiwicz, 5 – L. Stuchlik, 6 – V. Rasomavičius, 7 – E. Fremstad, 8 – K. Grodzińska, 9 – J. Balavičienė, 10 – J. Oleszakowa, 11 – B. Kotarba, 12 – I. Karpati, 13 – M. Reyman, 14 – V. Karpati, 15 – E. Landolt, 16 – K. Zarzycki, 17 – A. Medwecka-Kornaś, 18 – J. Kornaś, 19 – V. I. Parfenov, 20 – J. J. Wójcicki, 21 – N. Kuhn, 22 – G. Eiten, 23 – A. Lekavičius, 24 – M. Laivins, 25 – M. Ralska-Jasiewiczowa.

9.	1949	Irlandia
10.	1953	Hiszpania
11.	1956	Alpy Wschodnie
12.	1958	Czechosłowacja
13.	1961	Finlandia, Północna Norwegia
14.	1966	Alpy Zachodnie
15.	1971	Grecja
16.	1978	USA: część południowo-wschodnia
17.	1983	Argentyna Północna
18.	1984	Japonia: Honshu

19 IPE odbyła się w Polsce niemal dokładnie w 60 rocznicę poprzedniej. Jej organizatorem ze strony polskiej był Instytut Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (prof. K. Zarzycki) przy współudziale Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego (prof. J. Kornaś), a także Instytutu Botaniki Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie (prof. D. Fijałkowski i prof. K. Karczmaz), Zakładu Botaniki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach (prof. S. Ciesliński)

i Zakładu Fizjografii i Arboretum w Bolestraszcach (doc. J. Piórecki). Obowiązki Honorowych Przewodniczących 19 IPE pełnili prof. J. Fabijanowski i prof. J. Kornaś. W części lub całości Wycieczki udział wzięło 28 gości zagranicznych z 14 krajów. 19 IPE przyświecał nadrzędny cel zawarty w haśle przewodnim – *Flora i roślinność Polski – przemiany, zarządzanie i ochrona: 1928-1988*.

Wycieczkę podzieloną na pięć etapów, której trasa pokrywała się częściowo z trasą poprzedniej, 5 IPE sprzed sześćdziesięciu lat, prowadził prof. K. Zarzycki wspomagany przez kilkunastu specjalistów z różnych krajowych ośrodków naukowych:

I. Jura Krakowsko-Częstochowska, Wyżyna Małopolska z Krakowem i okolicami (prof. J. Kornaś, prof. A. Medwecka-Kornaś, prof. K. Grodzińska, prof. K. Wasylika, doc. H. Trzcinińska-Tacik, dr J. Wójcicki),

II. Karpaty Zachodnie (prof. J. Staszewicz, dr Z. Mirek, dr H. Piękoś-Mirkowa, doc. T. Mrozińska),

III. Karpaty Wschodnie (doc. J. Piórecki, mgr Z. Szela),

IV. Wyżyna Lubelska i Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie (prof. D. Fijałkowski, prof. K. Karczmarsz, dr K. Bałaga),

V. Góry Świętokrzyskie (prof. S. Cieśliński, dr E. Bróz, dr S. Orzechowski, dr J. Wójcicki).

Część spośród uczestników wzięła udział w dodatkowej, pięciodniowej Wycieczce do Puszczy Białowieskiej, którą poprowadził prof. J. Faliński i prof. K. Zarzycki.

Dla uczestników Wycieczki przygotowano sześć przewodników, obejmujących ogólne informacje przyrodnicze i geograficzne o Polsce oraz szczegółowe informacje o poszczególnych etapach trasy Wycieczki i odwiedzanych stanowiskach. Ponadto, dla uczestników przygotowano wiele materiałów dodatkowych.

Materiały powyższe z 19 IPE [Proceedings of the 19th International Phytogeographic Excursion (IPE), 1989, through Poland] zostaną opublikowane zgodnie ze statutem Wycieczki w *Veröffentlichungen des Geobotanischen Institutes der Eidg. Tech. Hochschule, Stiftung Rübél*, w ZÜRICHU, pod redakcją prof. E. Landolta, prof. K. Zarzyckiego i dr J. Wójcickiego. Planowane jest wydanie dwóch

tomów, z których pierwszy tom obejmie część przewodnikową oraz przeglądowe i oryginalne prace autorów polskich, dotyczące odwiedzanych terenów w trakcie IPE, a drugi tom – prace autorów zagranicznych, uczestniczących w Wycieczce oraz prace autorów polskich.

W ostatnim dniu pierwszego etapu 19 IPE, 10 lipca 1989 roku, zmarł w Karniowicach jeden z jej uczestników – prof. Istvan Karpati z Węgier, w wieku 65 lat, powracając ze spaceru na stanowisko *Betula x oycoviensis* w Dolinie Kobyłańskiej.

Na zakończenie 19 IPE uczestnicy zaproponowali, aby kolejna, 20 IPE odbyła się na terenie Litwy, Łotwy, Estonii i Białorusi. Czy jednak obecna sytuacja polityczno-społeczna w tej części Europy pozwoli na to, czas pokaże.

Jan J. WÓJCICKI

SYMPOZJUM NT. PÓŻNOGLACJALNE I HOLOCENSKIE ZMIANY ŚRODOWISKA – DOLINA WISŁY 1988
(KRAKÓW, 15–21.VI.1988)

„Late Glacial and Holocene environmental changes – Vistula Basin 1988”
(Cracow, 15–21.VI.1988)

Międzynarodowe sympozjum zostało zorganizowane w ramach Eurosyberyjskiej podkomisji badań holocenu INQUA i projektu IGCP 158 - paleohydrologia strefy umiarkowanej. Głównymi organizatorami byli doc. dr hab. M. Ralska-Jasiewiczowa (paleobotanik, Instytut Botaniki PAN w Krakowie) i prof. L. Starkel (geomorfolog, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Krakowie, przewodniczący Komitetu Badań Czwartorzęd). W sympozjum uczestniczyło około 100 osób z Bułgarii, Czechosłowacji, Danii, Finlandii, Francji, Holandii, Irlandii, Jugosławii, Norwegii, Niemieckiej Republiki Demokratycznej, Polski, Republiki Federalnej Niemiec, Szwecji, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego. Program sympozjum obejmował 2 dni sesji plenarnej, sesje plakatowe i 5 dni sesji terenowych. Na tematy sesji plenarnej złożyły się: 1. Synteza wyników Międzynarodowego Programu Korelacji Geologicznych (IGCP) – projektu 158 *Zmiany hydrologiczne w strefie umiarkowanej w ciągu ostatnich 15.000 lat*, podprogramu *Środowiska jezior i torfowisk*, 2. Wpływ człowieka prahistorycznego na roślinność naturalną, 3. Paleohydrologia globalna oraz 4. Plany i udział w programie *Badań nad Globalnymi Zmianami Środowiska (IGBP)*.

Po generalnej dyskusji kończącej sesję plenarną, odbyły się robocze spotkania podkomisji eurosyberyjskiej przy komisji badań holocenu INQUA (Międzynarodowa Unia Badań Czwartorzęd); oraz spotkanie komisji do spraw *Atlasu Paleogeograficznego*. Sesje plakatowe miały miejsce w dwóch

grupach problemowych, paleobotanicznej i geomorfologicznej. Podczas sesji terenowych w Polsce Południowej i Środkowej prezentowano wyniki prac prowadzonych na kilkunastu stanowiskach. Badania dotyczyły przemian środowiska przyrodniczego, które zachodziły w danym rejonie w ciągu ostatnich 15 000 lat. W badaniach tych brali udział paleobotanicy, botanicy, zoologzy, gleboznawcy, geolodzy, geomorfologzy, hydrologzy, fizycy i archeolodzy. W Polsce Południowej zaprezentowano stan wiedzy nad przemianami środowiska geograficznego i przyrodniczego oraz nad osadnictwem w Karpatach, a szczegółowo omówiono historię roślinności Kotliny Nowotarsko-Orawskiej na podstawie zbadanych profili z torfowisk Puścizna Rękowiańska i Bór na Czerwonom. Osady torfowiska w Wolbromiu i w brzegu rzeki Raclawki oraz starorzeczka Wisły w Puszczy Niepołomickiej pozwoliły scharakteryzować poznane dotychczas przyrodnicze przemiany w późnym glocjale i holocenie w okolicach Krakowa, a stanowiska w Pleszowie i Bronolicach uzupełniły obraz tego obszaru o wiadomości na temat osadnictwa neolitycznego. W Polsce Środkowej prezentowano badania osadów z jezior Błędowno, Gościąż i Strażym oraz odkrywek geologicznych na wydnie w Kamionie, które naświetliły ewolucję środowiska przyrodniczego w dolinie Wisły. Dzięki interdyscyplinarnym pracom prowadzonym na wszystkich stanowiskach dyskusje nad prezentowanymi wynikami były wielostronne i przez to jeszcze bardziej ciekawe, niż w zakresie jednej tylko specjalności. Pogoda podczas sesji terenowych prawie do ostatnich godzin była słoneczna, co dodatkowo sprzyjało referatom, prezentacji badanych materiałów, przygotowanych profili i odkrywek oraz dyskusjom na stanowiskach. Wydano przewodnik konferencji: *Late Glacial and Holocene environmental changes - Vistula Basin 1988. Excursion Guide Book - Symposium*. AGH, Cracow, pp. 220. Pomimo bardzo napiętego czasu, zajętego na przedstawianie i dyskusowanie późnoglacialnych i holocenijskich problemów nurtujących przyrodników, znalazło się kilka relaksowych przerw, równie starannie, jak część naukowa, zaplanowanych przez organizatorów. Po sesji plenarnej na spotkaniu towarzyskim prof. L. Starkel przedstawił zabawny referat o geografii folkloru polskiego *Z biegiem Wisły*. Znalazł się moment (!) na zwiedzanie Krakowa i kilkadziesiąt minut na wysłuchanie kilku utworów Chopina w Żelazowej Woli. Na zakończenie, po prezentacji wyników badań opracowywanych obecnie arcydzieł, rocznie warstwowanych osadów dennych jeziora Gościąż, liczących ok. 13.000 lat, była chwila wytchnienia przy kubeczku szampana. Dwa pierwsze dni były filmowane na kasecie video, kasetą znajduje się w IB PAN w Krakowie. Byłoby wspaniale częściej uczyć się o problemach późnego glocjału i holocenu na tego typu konferencjach!

Dorota NALEPKA

V ZJAZD SŁOWACKIEGO TOWARZYSTWA BOTANICZNEGO (TATRZAŃSKA LOMNICA, 4-8.IX.1989)

5th Meeting of the Slovak Botanical Society
(Tatranská Lomnica, 4-8.IX.1989)

Zjazdy Słowackiego Towarzystwa Botanicznego cieszą się wielkim zainteresowaniem zarówno botaników słowackich jak i czeskich. Jest już tradycją tych spotkań, że zaprasza się na nie również botaników z krajów ościennych. W V Zjeździe uczestniczyło po kilku przedstawicieli z Węgier, Ukrainy oraz z Polski. Trud zorganizowania Zjazdu podjął Zakład Systematyki Instytutu Esperymentalnej Biologii i Ekologii Słowackiej Akademii Nauk przy współudziale botaników z Pracowni Naukowej TANAP-u.

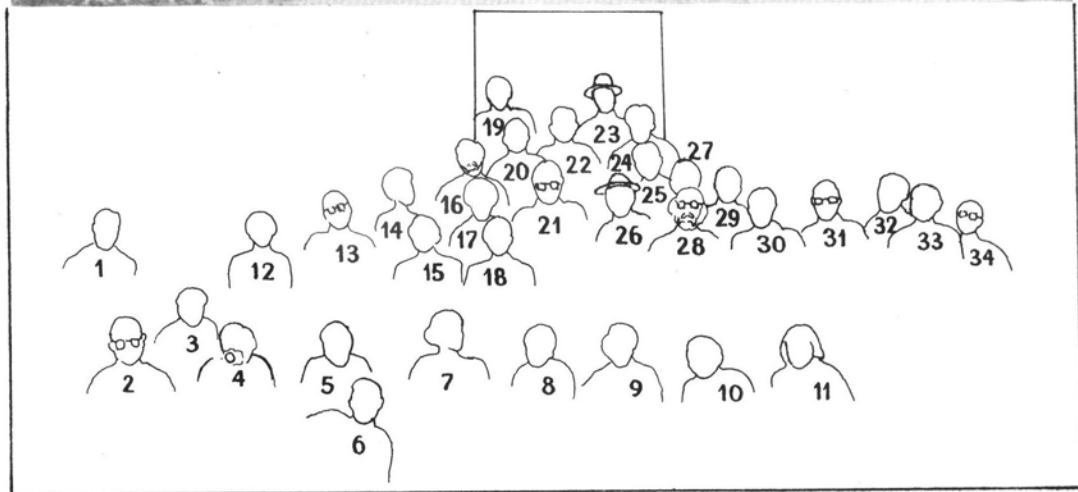
Przewodnim tematem V Zjazdu był *Aktualny stan badań i ochrony wysokogórskich ekosystemów*. Wygłoszono łącznie 61 referatów, prezentowanych na sesji plenarnej (6 referatów) oraz w ramach 4 sekcji: *Flora i roślinność systemów wysokogórskich* (28 referatów), *Ochrona zasobów genowych roślin* (13 referatów), *Pieniński Park Narodowy* (6 referatów) oraz *Fizjologia roślin* (8 referatów). Polscy botanicy wzięli udział w obradach trzech pierwszych sekcji, wygłaszając następujące referaty: *Pieniński Park Narodowy, monitoring zagrożenia i aktywna ochrona ekosystemów, polsko-słowacka współpraca* (prof. dr K. Zarzycki), *Rzadkie i zagrożone gatunki roślin naczyniowych w Tatrzańskim Parku Narodowym* (dr H. Piękoś-Mirkowa), *Populacje rodzaju Arum w polskich Karpatach i na ich przedgórzach* (dr M. Pawlus i prof. dr A. Terpo - Węgry). W przerwach pomiędzy sesjami referatowymi zaprezentowano 8 posterów w ramach sekcji fizjologii roślin oraz 6 posterów na sekcji flory i roślinności systemów wysokogórskich. Trzy ostatnie dni Zjazdu przeznaczone były na wycieczki, których trasy wiodły przez szczególnie interesujące pod względem florystycznym i krajobrazowym rejon Tatr Wysokich, Tatr Bielskich oraz Pienin.

Halina PIĘKOŚ-MIRKOWA

XII MIĘDZYNARODOWE SPOTKANIE EUROPEJSKICH BOTANIKÓW ZAJMUJĄCYCH SIĘ CZWARTORZĘDEM (CZECHOSŁOWACJA, 5-15.VI.1989)

12th International Meeting of European
Quaternary Botanists (Czechoslovakia,
5-15.VI.1989)

Międzynarodowe Spotkania Europejskich Botaników Zajmujących się Czwartorzędem są imprezą organizowaną w ramach Podkomisji Eurosyberyjskiej Komisji Badań Holocenu INQUA. Organizacja

Ryc. 1. Uczestnicy 12 wycieczki IMEQB w Czechosłowacji: 1 - S. Wegmüller, 2 - J. Úlehla, 3 - M. Kabailiene, 4 - D. Moe, 5 - R. Krisai, 6 - P. Havlíček, 7 - B. Ammann, 8 - M. Ralska-Jasiewiczowa, 9 - H. Grosse-Brauckmann, 10 - K. Hyvärinen, 11 - H. Hyvärinen, 12 - E. Břizova, 13 - Y. Vasari, 14 - H. Svobodová, 15 - E. Rybničková, 16 - K-E. Behre, 17 - K. Wasylikowa, 18 - M. Latalowa, 19 - J. Joosten, 20 - A. Obidowicz, 21 - K. Tobolski, 22 - W. Granoszewski, 23 - M. Reille, 24 - K. Rybniček, 25 - G. Grosse-Brauckmann, 26 - A. Pons, 27 - J. van Leeuwen, 28 - W. van der Knaap, 29 - R. Janssen, 30 - K. Kloss, 31 - K. Oeggl, 32 - H. Pajunen, 33 - R. Neuhäusl, 34 - B. Eriksson.

wane co 4-5 lat są jak gdyby walnym zebraniem wszystkich europejskich botaników „czwartorzędowych”, na którym podsumowuje się miniony okres i ustala program spotkań i działań na następne lata.

Organizacja 12 Spotkania (The 12th International Meeting of European Quaternary Botanists) przypadła kolegom z Czechosłowacji, w dniach od 5

do 15.VI.1989 roku. W wycieczce uczestniczyło 37 osób z 11 krajów (Austria - 2, Finlandia - 5, Francja - 2, NRD - 1, RFN - 3, Holandia - 4, Norwegia - 1, Polska - 6, Szwajcaria - 3, Związek Radziecki - 1, Czechosłowacja - 9). Największą grupę stanowili badacze aktualnie pracujący nad florami i paleoekologią holocenu oraz opracowujący tło przyrodnicze stano-

wisk archeologicznych; nieliczną grupę stanowili badacze zajmujący się plejstocenem.

Rozpoczęcie imprezy odbyło się w pięknym zamku w Bechynie, gdzie w imieniu organizatorów powitał wszystkich dr Kamil Rybniček. Oficjalnego otwarcia dokonał Przewodniczący Podkomisji Eurosyberyjskiej Komisji Badań Holocenu INQUA profesor Yrjö Vasari na uroczystej kolacji.

Organizatorzy przygotowali dla każdego uczestnika bogate i interesujące materiały informacyjne. Bezcenną i perfekcyjnie opracowaną pozycją jest dwuczęściowy (tekst + ryciny) przewodnik wycieczkowy. Dokładne opisy stanowisk, diagramów pyłkowych i współczesnej flory oraz bogato cytowana literatura czynią z niego kompendium dotychczasowej pracy czechosłowackich palinologów.

Trasa wycieczki wiodła z południowych Czech i wschodniej części Gór Szumawskich poprzez Pogórze Czesko-Morawskie, południowe Morawy, niziny płd.-zach. Słowacji i kończyła się w płn.-zach. Słowacji (Kotlina Orawska i Tatry Zachodnie). Koledzy z Czechosłowacji zaprezentowali nam 16 stanowisk; głównie były to torfowiska różnych typów, ale także stanowiska archeologiczne i rezerwat roślinności kserotermicznej. Na poszczególnych stanowiskach osoby prowadzące krótko prezentowały wyniki swich badań ilustrowane diagramami i planszami.

Interesująca dyskusja miała miejsce nad zastającym stawem Řežabinec w Kotlinie Czeskobudziejowickiej. Profil z torfowiska niskiego Řežabinec charakteryzuje się brakiem osadów środkowego holocenu. Analiza palinologiczna i szczątków makroskopowych pokazuje rozwój trzech okresów. Okresy preborealny i borealny reprezentowane są w osadach jeziornych, po których następują od razu osady torfowe okresu subborealnego i subatlantyckiego. Ostatnią warstwą są torfy turzycowe. Zjawisko braku osadów środkowego holocenu obserwowano nie tylko w powyższym profilu, lecz także w innych profilach w Europie.

Są co najmniej dwie teorie próbujące wyjaśnić to dziwne zjawisko. Pierwsza, zakłada wpływ globalnych, kontynentalnych zmian klimatycznych i hydrologicznych, jak i również lokalnych czynników. Druga, próbuje to wyjaśnić specyficzną dynamiką wzrostu torfowiska. W miejscach szczególnie minerotroficznym wzrost torfowiska i zwiększenie jego powierzchni jest rezultatem stosunkowo niskiego poziomu wody gruntowej, co powoduje silne przewietrzanie górnych poziomów. Stwarza to dogodne warunki na wejście drzew i krzewów. Silne procesy całkowitej humifikacji niszczą częściowo lub zupełnie osady organiczne. Ponowne podniesienie się poziomu wody i podtopienie powierzchni inicjuje ponowny rozwój torfowiska. Taki cykl może się teoretycznie powtarzać wiele razy i w każdym czasie. Wydaje się, że roślinność i warunki klimatyczne środkowego holocenu mogły lokalnie preferować szybkość akumulacji torfu, ekspansję drzew

i krzewów, jak i rozkład torfu.

Wspaniałym przeżyciem było zwiedzanie Rezerwatu Biosfery UNESCO Pavlovskí Vrchy w południowych Morawach. Przepiękne pasmo jurajskich wapieni długości prawie 11 km i szerokości 2-3 km jest ostoją dla wielu bardzo rzadkich i interesujących zbiorowisk i gatunków. Zawdzięcza to swojemu położeniu u zbiegu trzech regionów florogenetycznych (pannońskiego, karpackiego i hercyńskiego), jak również swojej historii w plejstocenie kiedy, to teren ten stał się refugium dla wielu gatunków przed lodowcem kontynentalnym z północy a lodowcami alpejskimi z południa. Opisano z tego terenu kilka typów roślinności; lasy ze związku *Carpinion*, *Tilieto-Aceretum*, kserotermofilne lasy *Corno-Quercetum pubescentis*, murawy kserotermiczne i zbiorowiska naskalne (*Stipetum capillate*, *Caricetum humilis*, *Festucetum valesiacae*).

Ostatnie nasze stanowisko znajdowało się już bardzo blisko Polski w Dolinie Rohaczy w Tatrach Zachodnich. Omówiono i przedyskutowano 2 diagramy pyłkowe. Jeden, z Przedniego Stawu (anal. K. Krupiński) w Dolinie Pięciu Stawów Polskich i drugi z profilu po stronie Słowackiej. Zwrócono uwagę na trudność interpretacji danych paleobotanicznych na tak małym wysokogórskim obszarze jak Tatry. Podkreślano w dyskusji ogromne znaczenie tzw. „efektu górskiego” w diagramach z piętra subalpejskiego, tzn. udziałem ziarn pyłku pochodzących z dalekiego i średniego transportu, jak i również z niższych pięter górskich.

Dwa wieczory były poświęcone na referaty i krótkie doniesienia. Profesor Dagfinn Moe zaprezentował badania poprzecznych przekrojów dwóch ogławianych (pollarding) wiązów (*Ulmus glabra*) z zachodniej Norwegii. Roczne zmiany szerokości przyrostów pierścieni są po części przypisywane procesowi ogławiania wiązów, a po części patogenowi *Ceratocystis ulmi*. Ostatnie dane o dużej epidemii choroby wiązów w Norwegii pochodzą z 1826 roku, co było dobrze widoczne na badanych przekrojach. Ogławianie wiązów w parkach i obrywanie na paszę młodych pędów i liści na stanowiskach naturalnych mogą być czynnikami ułatwiającymi inwazję patogena, którego plecha blokuje dopływ substancji do wyższych partii pnia. Profesor Vasari przedstawił wyniki wspólnych badań prowadzonych wraz z żoną od 1967 roku nad historią roślinności Islandii.

10 czerwca odbyła się dyskusja roboczej grupy 15 palinologów na temat konieczności utworzenia i wstępnych propozycji Europejskiego Palinologicznego Banku Danych. Konkluzje z tych, trwających do późnego wieczoru obrad, przedstawił prof. R. Janssen na spotkaniu roboczym w Námestovie 13 czerwca, na którym byli obecni prawie wszyscy uczestnicy wycieczki (kilka osób musiało wyjechać wcześniej). Organizatorami 12 Międzynarodowego Spotkania Europejskich Botaników Zajmujących się Czwartorzędem byli dobrze znani w Europie i za-

przyjaźnieni od wielu lat z polskimi botanikami dr. dr. Eliška i Kamil Rybníčkovie, dr Vlasta Jankovská, dr Helena Svobodová z Instytutu Biologii Systematycznej i Ekologicznej Czechosłowackiej Akademii Nauk w Brnie; dr Eduard Krippel z Instytutu Geografii Słowackiej Akademii Nauk w Bratysławie; dr Robert Neuhäusl z Instytutu Botaniki Cz. A. N w Průhonicach koło Pragi; dr Evá Břizova i dr Pavel Havlíček z Instytutu Geologii wPradze.

Dzięki ogromnej trosce organizatorów o uczestników w trakcie spotkania, jak i wcześniejszym przygotowaniu, plan wycieczki był realizowany bardzo skrupulatnie i mogliśmy zobaczyć wszystkie zaplanowane stanowiska. Był również czas na zwiedzenie niektórych pięknych miejsc i zabytków Czechosłowacji.

Podsumowanie czzechosłowackiej wycieczki miało miejsce 13 czerwca w Námestovie. Omówiono okres od ostatniego spotkania w 1984 roku w Marsylii. Ustalono kalendarium spotkań na przyszłość. Dr Brigitta Ammann naświetliła nowopowstający, obszerny program badawczy *Global Changes of the Past*. Prof. Pons i dr M. Reille zaprosili wszystkich na Korsykę w 1993 roku, gdzie planowana jest kolejna 13 wycieczka europejskich botaników „czwartorzędowych”.

Uroczysta kolacja kończąca oficjalnie nasze spotkanie w Czechosłowacji miała miejsce 14 czerwca. W milej i rodzinnej atmosferze odbywały się ostatnie rozmowy i wręczenie drobnych pamiątek naszym gospodarzom i troskliwym opiekunom przez dwa tygodnie spędzone w Czechosłowacji. W imieniu wszystkich uczestników podziękował prof. Y. Vasari, kończąc słowami: „Vivat Botanica Quaternaria”.

Wojciech GRANOSZEWSKI

III MIĘDZYKONFERENCYJNY ZJAZD SEKCJI EUROPEJSKO-ŚRÓDZIEMNOMORSKIEJ MIĘDZYKONFERENCYJNY ORGANIZACJI OGRODÓW BOTANICZNYCH (IABG) (BUDAPESZT – VÁCRÁTÓT, 29.V–2.VI.1989)

3rd International Meeting of the European -Mediterranean Division of the International Association of Botanical Gardens (Budapest – Vácrátót, 29.V–2.VI.1989)

Kolejny Zjazd istniejącej od 1982 roku Sekcji Europejsko-Śródziemnomorskiej IABG odbył się tym razem na Węgrzech. Organizatorami Zjazdu były Instytut Ekologii i Botaniki Węgierskiej Akademii Nauk oraz Węgierskie Towarzystwo Botaniczne, a personalnie głównie prof. Attila Borhidi (przewodniczący Komitetu Ogrodów Botanicznych Węgierskiej Akademii Nauk). W Zjeździe uczestniczyły 83 osoby z europejskich ogrodów botanicznych, w tym 52 z tzw. Europy wschodniej, głównie z Węgier. Polskie ogrody reprezentowały 4 osoby z ogrodów botanicznych w Warszawie, Krakowie i Po-

znaniu. Gośćmi spoza Europy byli prof. P. Ashton z Arnold Arboretum (USA) – przewodniczący IABG, oraz prof. C. V. Sanchez z ogrodu botanicznego w Hawanie (Kuba).

Tematem Zjazdu była *Rola ogrodów botanicznych w ochronie przyrody*. Językiem konferencyjnym był angielski. Trwające przez 2 dni sesje referatowe odbywały się w nowoczesnym Centrum Konferencyjnym Związku Towarzystw Naukowych i Technologicznych, mieszczącym się na placu Kossutha, tuż przy Parlamencie Węgierskim. Wygłoszono 18 referatów, a w sesji plakatowej zaprezentowano 14 posterów.

Referaty wprowadzające, dotyczące problematyki i działalności IABG i jej Sekcji, wygłosili prof. Hartmut Ern – przewodniczący Sekcji Europejsko-Śródziemnomorskiej IABG i prof. Peter Ashton – przewodniczący IABG.

Referaty i posterki zaprezentowane w ramach bardzo szerokiego tematu ogólnego dotyczyły wielu interesujących problemów, z których warto wymienić najważniejsze:

1. Edukacyjna rola ogrodów botanicznych w dziedzinie ochrony roślin zagrożonych.
2. Rola wydawnictw *Index Seminum* w kontaktach między ogrodami i wymianie informacji dotyczącej roślin zagrożonych.
3. Połączenie ochrony *in situ* i *ex situ* w działalności ogrodów botanicznych – koncepcje oraz wyniki prowadzonych badań.
4. Organizacja banków nasion i kultur tkankowych jako ważna metoda ochrony *ex situ*.
5. Zagrożenie flory tropikalnej a działalność i współpraca ogrodów botanicznych w tropikach z ogrodami strefy umiarkowanej.

Przedstawione referaty wywoływały liczne i ciekawe dyskusje, kontynuowane często w czasie przerw i towarzyskich spotkań.

Zjazd uchwalił 4 rezolucje:

1. skierowaną do rządów i wzywającą do poparcia działalności ogrodów botanicznych w dziedzinie ochrony roślin, w tym zwłaszcza flory tropikalnej, oraz pomocy w organizacji nowych ogrodów i rezerwatów;
2. dotyczącą współpracy IABG i Sekretariatu d/s Ogrodów Botanicznych przy IUCN (BGCS IUCN), oraz wzajemnego popierania się ogrodów tropikalnych i strefy umiarkowanej;
3. wzywającą do realizacji w ogrodach botanicznych programów edukacyjnych w dziedzinie ochrony przyrody;
4. wzywającą do zintensyfikowania badań nad biologią gatunków zagrożonych w warunkach *in situ* i *ex situ*.

W ciągu dwóch pierwszych dni zorganizowano również krótkie popołudniowe wycieczki – do Instytutu i Ogrodu Roślin Leczniczych w Budakalász, oraz do rezerwatu roślinności stepowej Sashegy (Orle

Wzgórze) znajdującego się w obrębie miasta Budapeszt, na stromych wzgórzach Budy.

Trzeci dzień Zjazdu rozpoczął się w ogrodzie botanicznym Węgierskiej Akademii Nauk w Vácrátót pod Budapesztem, gdzie odbyło się posiedzenie sprawozdawczo-wyborcze Sekcji. Nowym przewodniczącym został prof. A. Borhidi, sekretarzem – prof. A. Terpó, funkcje edytorów Newsletters i skarbników powierzono jak dotychczas przedstawicielom ogrodu botanicznego w Edynburgu (Wlk. Brytania) – dr J. McNeillowi i dr Ph. Windollowi.

Po zwiedzeniu ogrodu uczestnicy konferencji zostali przewiezieni autokarami do ogrodu botanicznego w Soroksár, należącego do Wyższej Szkoły Ogrodniczej. Po ogrodzie oprowadził gości prof. Terpó jako jego dyrektor, a następnie zaprosił wszystkich na poczęstunek przygotowany w malowniczej scenerii ogrodu.

Pozostałe dwa dni przeznaczono na wycieczkę po północno-wschodniej części Węgier, której trasa wiodła przez sławną węgierską pusztę (rezerwat florystyczny w Puszczy Kerecsend oraz Park Narodowy Hortobágy) do ogrodu botanicznego w Debreczynie, a stamtąd w Góry Bukowe. Zjazd zakończył się w piwnicach winnych w Egerze, gdzie odbyła się póżegnalna degustacja sławnych win węgierskich.

Należy podkreślić bardzo sprawną organizację Zjazdu oraz znaną powszechnie gościnność węgierskich gospodarzy. Interesująca tematyka Zjazdu warta jest bliższego omówienia, które zostanie zamieszczone w *Biuletynie Ogródów Botanicznych, Muzeów i Zbiorów*.

Maria LANKOSZ-MRÓZ

ZEBRANIE ZESPOŁU HISTORII BOTANIKI (WARSZAWA, 28.IX.1990)

Meeting of the Committee for Studies on the
History of Botany (Warsaw, 28.IX.1990)

28 września 1990 r. w Pałacu Staszica w Warszawie odbyło się zebranie Zespołu Historii Botaniki przy Instytucie Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN.

Na wstępie zebrani uczcili minutą ciszy pamięć doc. dr hab. Aliny Doroszewskiej, zmarłej przed rokiem przewodniczącej Zespołu. Otwierając część referatową dr Wanda Grębecka zaproponowała, by na zebraniach Zespołu prezentowane były mało znane biblioteki botaniczne, po czym prof. dr Tomasz Majewski referatem pt. *Biblioteka PTB w Warszawie jako warsztat pracy historyka botaniki* zainaugurował owe prezentacje. W dyskusji po jego wystąpieniu dr W. Grębecka poinformowała o możliwości druku referatów (ew. ich streszczeń) z tego cyklu w *Kwartalniku Historii Nauki i Techniki*.

Drugi referat pt. *Pierwsza polska historia botaniki (1825)* wygłosiła dr W. Grębecka. Przedstawiła

w nim pokrótce życie Wojciecha Adamskiego (1796–1841), autora *Dissertatio inauguralis sistema prodrum historiae rei herbariae in Polonia a suis initiis usque ad nostra tempora, quam [...]* Vratislaviae (1825), pierwszej polskiej historii botaniki, która referentka następnie bardzo szczegółowo omówiła.

Na zakończenie części referatowej wystąpiła doc. dr Zdzisława Wójcik dzieląc się swymi impresjami z wycieczki po ogrodach botanicznych wschodniej Kanady.

Po krótkiej przerwie zebrani zapoznali się ze sprawozdaniem z pracy Zespołu za lata 1986–1990, w większości zaaprobowali propozycję dr W. Grębeckiej, by przenieść punkt ciężkości zainteresowań Zespołu na historię ogólnych problemów biologii, zagadnienia zaś ściśle historyczno-botaniczne zostawić Sekcji Historii Botaniki PTB. Na zakończenie w głosowaniu tajnym wybrano przewodniczącego Zespołu, którym została dr W. Grębecka.

Piotr KÖHLER

BOTANIKA ZA GRANICĄ BOTANY ABROAD

MIĘDZYNARODOWE TOWARZYSTWO LICHENOLOGICZNE

International Association for Lichenology

Próbie zawiązania towarzystwa podjęto w 1964 roku na X Międzynarodowym Kongresie Botanicznym w Edynburgu. International Association for Lichenology (IAL) w obecnym kształcie został ukonstytuowany w 1967 roku, na kolejnym XI Kongresie w Seattle. Spośród 42 członków-założycieli wyłoniono pierwszego prezydenta (P. W. James), sekretarza (H. Krogov) i edytorów (V. Ahmadjian, I. M. Brodo).

W kadencji 1987–1993 IAL reprezentują wybrani na XIV Kongresie Botanicznym w Berlinie Zachodnim: D. Galloway (London, UK) – prezydent, Margalith Galun (Tel-Aviv, Izrael) – wiceprezydent, L. Arvidsson (Goteborg, Szwecja) – sekretarz, R. S. Egan (Omaha, USA) – skarbnik, R. Honegger (Zürich, Szwajcaria), H. J. M. Sipman (Berlin Zachodni) i M. R. D. Seaward (Bradford, UK) – redaktorzy *International Lichenological Newsletter*; członkowie: J. Elix (Canberra, Australia), A. Crespo (Madryt, Hiszpania), M. E. Hale (Washington, USA), J. Poelt (Graz, Austria), I. Kärnefelt (Lund, Szwecja), R. Schubert (Halle, NRD).

W ramach IAL działają dwa komitety: Komitet Ochrony Porostów (przewodniczący M. R. D. Seaward) oraz Komitet Terminologii Lichenologicznej (przewodniczący V. Ahmadjian, Worcester, USA).

Celem Towarzystwa jest międzynarodowa wymiana informacji lichenologicznej, organizacja